

LE TOURISTE BULGARE. — DER BULGARISCHE TOURIST.

СПИСАНИЕ ЗА ТУРИЗЪМЪ И ПРИРОДООПИСАНИЕ.

Редакторъ : С. Д. СКРИНСКИ.

Излиза мѣсечно (освѣтъ юлий и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева,
за членове — 1 л., въ странство — 2.50 франка.

Всичко се изпраща : София, „Българско Туристско Дружество“.

Год. VIII.

София, декемврий 1909 г.

Брой 10.

Приходъ отъ туриститѣ въ Швейцария.

Ако княжесуво Монако живѣе изключително отъ доходитѣ на азартнитѣ игри, то справедливо ще е, ако кажемъ, че Швейцария живѣе на смѣтка на туриститѣ. Въ това отношение тя е единствената страна на свѣта. Въ нейното икономическо развитие играе най-голѣмата роля тѣй наречената „туристка индустрия“.

Прѣди половинъ вѣкъ по цѣла Швейцария е имало около 300 хотели, въ които сж живѣли изключително чужденци. Тѣ сж могли да побератъ едноврѣменно около 10 хиляди души, като сж давали прѣхрана на около двѣ хиляди души прислуга.

Въ течение на нѣколко десетки години това положение на работитѣ въ Швейцария се е измѣнило силно. Въ 1880 год. числото на хотелитѣ е достигнало до почетното число 1000, въ които сж могли да намѣрятъ подслонъ около 60,000 души. А прѣзъ настоящата година хотелитѣ въ Швейцария се наброяватъ повече отъ 2000

и въ тѣхъ могатъ да намѣрятъ мѣсто 130,000 пжтешественици. Капиталътъ, вложенъ въ тѣзи прѣдприятия, възлиза на 800 милиона лева.

За прислуа на туриститѣ хотелитѣ издържатъ цѣла армия отъ 4000 души — лакеи, портieri, водачи и пр.

Интересна е малката статистика на пжтешественицитѣ, разпрѣдѣлени по народности. Мислило се е, па се мисли даже и сега, че англичанитѣ сж най-страстнитѣ любители на спорта и че тѣ сж давали най-голѣмото число отъ искатели на приключения по суша и море. Но тѣзи врѣмена отдавна минаха. Днесъ прѣдприемчивиятъ нѣмецъ далеко е оставилъ задъ себе си англичанина. Така напимѣръ, отъ свѣдѣнията на туриститѣ изъ Швейцария се вижда, че нѣмцитѣ съставятъ 30 % отъ всичкитѣ пжтешественици, англичанитѣ — 15 %, французи — 12 %, а италианци и руси — 5 %. Изобщо нѣколко десетки хиляди чужденци, пропжтующи Швейцария, оставятъ въ тая страна грамадна сума отъ десетки милиона лева.

У насъ, въ България, не по-малко живописни мѣстности има, които тоже биха привлѣкли къмъ себе си туристи отъ разнитѣ краища на свѣта. Рила, Родопитѣ, Стара-планина въ нищо не биха отстѣпили на хубавата Швейцария. Но, за съжаление, у насъ липсватъ удобства, съобщения и заинтересованостъ.

Нека най-първо се погрижимъ часть по-скоро да направимъ достѣпна, ако не за чужденцитѣ, поне за самитѣ насъ — на шат Швейцария.)

Изъ „Природа и люди“.

Излетъ на търновскитѣ спортни дружества до гр. Елена.

По инициативата на колоездачното дружество въ Търново тритѣ спортни д-ва въ града — колоездачно, туристско и юнашко посѣтиха гр. Елена на 2. и 3. май т. г., когато стана елинския колоездаченъ сборъ.

На 1. май въ 5 ч. слѣдъ пладне една летяща колона отъ бодри туристи и юнаци подъ водачеството на г-на Леонъ Филипковъ напусна Търново съ гайда и прѣзъ селата М.-чифликъ и Церовакория стигна въ 11 ч прѣзъ ношъта въ Капиновския манастиръ св. Никола. Стигахме и напущахме селата съ гръмъ и пѣсни. По пжта майската природа и привечерниятъ хладъ ни караха да се чувствуваме съ крилѣ.

Когато се измъкнахме отъ манастирската кория и се явихме отвѣдъ рѣката на рида, блесна прѣдъ насъ съ всичкитѣ си освѣтени прозорци масивната каменна зграда на манастирия като нѣкой приказенъ рицарски замъкъ, едно гърмогласно „ура“ разстрѣсе ношната тъмнина, заглуши рѣчното корито и отъ хълмъ на хълмъ се

прѣдаде въ далечината и заглѣхна подъ тихото звѣздно небе. Участниците никога нѣма да забравятъ вълшебната картина, когато прѣминавахме рѣката съ запрѣтнати крака, съ лампени стѣкла и свѣщи, при всеобщи възклицания и викове.

Приближиме манастиря и нахѣтахме прѣзъ широката врата, пропѣдихме меланхоличната тишина и по старинните дѣбови стѣлби, водени отъ послушниците, влѣзохме въ една пространна зала, осветена съ полилѣй, въ която отецъ Данаилъ, гостолюбивиятъ игуменъ на манастиря, бѣше се разпоредилъ да ни се сложи трапеза.

Насѣдахме и въ мигъ опустошихме всичко сложено. Поднесеното манастирско вино падна като балсамъ на рана. При една подобающа за мѣстото тишина набързо се разпрѣдѣлихме по стаи и чардаци и слѣдъ малко се прѣдадохме въ обятията на морфея подъ влиянието на горската прохлада. Какъ хубаво се спи слѣдъ толкова пѣтъ и множество впечатлния!

Рано е. Зора се сипва. Високо въ утренното небе се издигатъ гориститѣ балкански върхове. Пѣсенъта на рѣката, плавна и тѣжна, се разнася наоколо. Една чудна полусвѣтлина се разлива въ двора и градината на манастиря. Набързо станахме, закусихме на крака и си взехме сбогомъ съ отецъ Данаила, комуто благодарихме за указаното ни гостопримство. Шумно и бодро напуснахме монашеския обителъ, вкупомъ подемайки туристския маршъ :

**„Балкани вдигайте си вий,
Ний идемъ ви на гости
Съ крилата на вашитѣ орли . . .“**

Тръгнахме въ 5 ч. сутриньта по чудното дефиле за Елена. Не мога да прѣдамъ омайното настроение, шо бѣше ни обхванало въ продължение на това утрѣнно пѣтуване. Ако искате да го изпитате, идете и пропѣтувайте една сутринъ прѣзъ този величественъ проломъ, но непрѣмѣнно сутринъ рано, прѣдъ изгрѣвъ слънце.

Боже мой, колко малко познаваме гиздавата майка-природа, особено прѣзъ май, и какъ старателно се криемъ отъ нея! . . . Какъ много ни е извратилъ градския задушливъ животъ и какъ ни е свидно да се отдѣлимъ отъ неговото влияние поне за малко! . . .

Азъ окайвамъ всички онѣзи, които можеха, но не дойдоха съ насъ.

Незабѣлѣзано изминахме пролома и, зашеметени отъ всичко видено, отдѣлихме се отъ рѣката, чиято пѣсенъ почна да се изгубва.

Още въ дефилето настигнаха ни първитѣ колоездачи, тръгнали въ 4 ч. отъ Търново. Въ с. Яковци пѣкъ, близо до Елена, настигна ни колоездачното д-во съ знамето на чело, съ прѣдседателя си Ал. Жековъ и съ цѣлия си дружественъ шабъ. Тукъ ни срѣсна едно отдѣление отъ еленскитѣ колоездачи, които съобщиха, че еленчани отдавна ни чакатъ.

Слѣдъ малко ходъ, строени въ редици — първо туристи, послѣ юнаци и колоездачи, — всички пѣшкомъ, съгледахме градъ Елена, сгушенъ въ политѣ на балкана. Но насрѣща ни екна музика и едно

привѣтствено „ура“ се разнесе. Това сж еленскитѣ юнаци, юнакини и колоездачи, които въ шпалеръ ни чакаха на 3 кил. вѣнъ отъ града.

Стигнахме. Музиката свири „Шуми марица . . .“, има „ура“ и хвърляне на шапки . . . Въ пълнеъ поредкъ, строени, изслушахме прѣвѣтствената рѣчь на г-на Грѣнчаровъ, прѣдседателъ на еленскитѣ юнаци. Ал. Жековъ отговори отъ наша страна. Слѣдъ това се образува шествие дълго, каквото не сж виждали другъ пжтъ въ Елена, и въ 10 ч. влѣзохме въ града. Гръмна пѣсенъ и оглушително „ура“ се разнесе изъ града . . . По прозорци, балкони и врати еленчани поздравляватъ обзети отъ ентузиазъмъ. Слѣдъ кратко спиране прѣдъ клуба на юнацитѣ отидохме въ строй на гроба на Ив. Хвърлевъ, убития на 5. III т. г. директоръ на мѣстната прогимназия. Каза се кратка надгробна рѣчь отъ търновския туристъ Д. Стояновъ, който положи венець отъ името на търновскитѣ д-ва върху вѣчното жилище на човѣка, който бѣше сърдцето на еленската интелигенция и душата на корпоративния дружественъ животъ въ Елена, бившъ прѣдседателъ на туриститѣ тукъ, на читалището, на юнацитѣ и пр. Направи се снимка и се разотидохме за обѣдъ. Въ 4 ч слѣдъ пладне всички д-ва въ строй заминаха за мѣстото на еленския сборъ. Тукъ се дадоха игри отъ еленскитѣ юнаци и юнакини и отъ търновскитѣ колоездачи.

Вечеръта въ честь на търновци се даде балъ въ читалището, гиздава, съвсѣмъ нова сграда. Слѣдъ полунощ се раздѣлихме съ възклидания и „до виждане — утрѣ“.

На другия день отъ 10—12 ч. вѣнъ отъ града всички колоездачи имаха състезание. Множество гражданки и граждани бѣха дошли да се любуватъ на колоездачната сила и гѣвкавость. При небивалъ редъ и дисциплина, подъ командата на търновския колоездаченъ главатаръ, Петъръ Бобевъ, се изпълни надбѣгването и се провъзгасиха побѣдителитѣ съ вдигане на ржцѣ. Сетнѣ отидохме на обѣдъ и въ 2 ч. слѣдъ пладне се събрахме въ бирария „Чучура“, дѣто братътъ на загиналия прѣждеврѣменно Ив. Хвърлевъ поднесе по чаша бира за „Богъ да прости“. Крайно опечалениятъ братъ развълнуванъ държа благодарителна рѣчь къмъ търновци. Врѣме бѣ да вървимъ, 41 килом. пжтъ ни чака. Дадоха се сигналитѣ, наредихме се и подъ гръмвитото „Тихъ бѣлъ Дунавъ се вълнува, весело шуми . . .“ тръгнахме, изпроводени до края на града.

Връщането се изпълни споредъ програмата — прѣзъ селата Миндя, Мерданя и Драгижево.

По пжтя, при първото ханче, 5 кил. отсамъ Елена, слѣдъ като се мнозина окжпаха въ стоплената балканска рѣка, взехме си сбогомъ отъ г-на Грѣнчаровъ и Малиновъ, както и отъ мнозина приятели, дошли чакъ до тукъ, и се отпавихме за Търново. Нашитѣ колоездачи излѣзоха на прѣдъ и отлетѣха. Километъръ слѣдъ километъръ побѣждавахме пространството и се приближавахме къмъ цѣльта. Отъ изтокъ се спущаше вечерната дрезгавина, горитѣ и храстето очертаваха своитѣ силуети и западъ угасваше съвсѣмъ, а ние вървимъ ли, вървимъ подъ ясното звѣздно небе, което като

че отразяваше напътъ викове и пѣсни. Така юнашки уморени стигнахме въ 12 ч. посрѣдъ нощъ въ Търново и се прѣснахме изъ стрѣмнитѣ улици на заспалия градъ.

Въ излета участвуваха около 60 души. Изминаха се 80 километра за 20 часа заедно съ почивкитѣ.

Тѣй се свѣрши този славенъ излетъ. За дългъ считаме да благодаимъ тукъ отъ душа и сърдце на еленчани за радушния имъ приемъ и за голѣмото имъ внимание къмъ насъ, прѣдметъ на което бѣхме два дни.

Очакваме ви другари да дойдитѣ въ Търново.

J O S.

Отчети на клоноветѣ на БТД за 1907 г.*)

Софийски клонъ „Алеко Константиновъ“.

Въ края на 1906 год. клонътъ имаше 64 члена. Прѣзъ 1907 год. се отказаха 25, а се записаха нови 21, така шото въ края на 1907 год. останаха само 60.

Изборъ на членове въ настоятелството стана на 5. юний 1908 год. въ общото годишно събрание на клона. Членоветѣ разпрѣдѣлиха длѣжноститѣ си така: прѣдседателъ — *Н. Бозовъ*, подпрѣдседателъ — *Дѣянъ Дѣяновъ*, секретарь, — *Тодоръ Петровъ*, касиеръ — *П. Радучевъ*, домакинъ — *Хр. Рачевъ*, съвѣтници — *Ст. Красевъ*, *Г. Радевъ* и *К. Шишеджиевъ*, контролна комисия — *Крумъ Прокопиевъ* и *Панайотъ Георгиевъ*. Настоятелството прѣзъ отчетната година има 6 редовни събрания.

Прѣзъ годината се състояха слѣднитѣ излети: на 19 и 20 априль излетъ до „Траяновитѣ-врата“, „Еледжикъ“, с. Вѣтрень и Бѣльово заедно съ долнобанския клонъ „Ибѣръ“, на 18, 19 и 20 май излетъ до „Власинското жрело“, Погановския манастиръ, върха Руй, гр. Трънъ, Брѣзникъ и с. Батановци, на 8 юлий еднодневенъ излетъ до „Златнитѣ мостове“, Витоша и обратно и прѣзъ септемврий еднодневенъ излетъ до върха Мургашъ. Освѣнъ това трима членове отъ клона взеха участие въ многодневния излетъ въ Родопитѣ, устроенъ отъ Брациговския клонъ.

*) Продължение отъ бр. 9.

Касата се намира въ слѣдното положение:

Приходъ

Излишъкъ отъ 1906 год.	лв. 2363-85
Членски вносъ	344-50
Недоборъ отъ 1906 год.	46-—
лихви отъ спестовната каса	20-20
Отъ централната каса (вземани взаимнообразно).	128-20

Всичко лв. 1902-55

Разходъ

Приносъ въ централната каса 25% отъ чл. вносъ	лв. 75-—
отъ записнина	26-—
Канцеларски и за експедиция на списанието	4-95
Възнаграждение за събир чл. вносъ (15%)	34-97
Приносъ въ центр. каса отъ членски вносъ 25% и записнина отъ 1906 г.	128-20

Излишъкъ, за уравнение:	
Бившиятъ касиеръ М. Самсаровъ дължи лв.	1339-65
Въ спестовна книжка	1022-—
Наличностъ въ касиера	23-18
Несъбрани суми по квит. отъ 1906 и 1907 г.	218-60
	2633 43

Всичко лв. 2902-55

За 1908 год. е приетъ слѣдния бюджетъ:

Приходъ

Излишъкъ отъ 1907 г.	лв. 2633-43
Ст Коледаровъ дължи на клона	87-—
Недоборъ отъ 1907 г.	84-50
Членски вносъ отъ 80 души	480-—
Записнина отъ 20 души	40-—
Централ каса дължи на клона	59-65
Помощъ за хижата на Витоша	500-—

Всичко лв. 3884-58

Разходъ

За хижата на Витоша	лв. 2100-—
Приносъ въ цен. каса 25% отъ чл. вн.	120-—
отъ записнина	40-—
За ученишки спални	100-—
Наемъ за канцелария	120-—
За излети	50-—
Канцеларски и непрѣдвидени	80-—
Иъзнагражд. за събир. чл. вносъ	80-—
Излишъкъ, за уравнение	1194-58

Всичко лв. 3884-58

Прѣдседателъ: Н. Бозовъ.

Секретаръ: П. Анастасовъ.

Самоковски клонъ „Рила“.

Въ началото на годината клонътъ имаше 52 члена, прѣзъ годината се записаха 7, напуснаха 19 и къмъ края на годината останаха само 40.

Допълнителнитѣ членове въ настоятелството се избраха на 31. януарий 1907 г. въ общото годишно събрание на клона. Членоветѣ на настоятелството си разпрѣдѣлиха длѣжноститѣ така: прѣдседателъ — *Д-ръ С. Христовъ*, подпрѣдседателъ — *Хр. Бутиловъ*, касиеръ — *П. Кокошковъ* и секретаръ — *Г. Иончевъ*.

Прѣзъ годината се състояха 3 общи клонови събрания, а настоятелството има само 2 събрания.

Прѣзъ лѣтния сезонъ се състояха всичко 5 излета — единъ до мѣстността „Соколецъ“ (сѣмейно), другъ до върха Мусала (сѣмейно), третия до Седемтѣ езера и останалитѣ два до Рилския манастиръ (пакъ сѣмейно), отъ които единия, станалъ на 24. VIII, бѣше свързанъ съ доста голѣми неприятности поради силна буря и лавица.

Прѣзъ отчетната година клонътъ разви доста голѣма дѣйность. Напримѣръ, разшири туристовската градина, залѣси я съ дръвчета, нареди павилиона въ нея и др.

Касата се намира въ слѣдното положение:

ПРИХОДЪ

Членски вносъ отъ 1907 и не- добори отъ 1905 и 1906 г. лв.	168.—
Записнина	14.—
Наемъ отъ павилиона	50.—
Подарѣкъ	10.—
Лихви отъ спестовната каса	1·15
Наличностъ отъ миналата г.	43·41
Всичко лв.	286·56

Д-ръ Христовъ,
прѣдседателъ.

РАЗХОДЪ

Приносъ въ центр. каса 25%	
отъ чл. вносъ за 1906 г. . лв.	57·80
Вносъ въ центр. каса за 12 значки	24.—
Канцеларски равности	10·10
Амортизация на взема	50.—
Лихви на взема	76·50
Застраховка на павилиона	7·20
Оставатъ наличностъ	60·96
Всичко лв.	286·56

Г. Иончевъ,
секретаръ.

Изпраща се безплатно VIII година на „Български турист“ за библиотекитѣ на слѣднитѣ читалища въ България:

Ломска околия: чит. „Събуждане“, с. Голинци, „Наука“, с. Крумово, „Постоянство“, гр. Ломѣ; *Кулска околия:* чит. „Просвѣта“, гр. Кула, „Пробуда“, с. Голѣманово; *Бѣлоградчишка околия:* чит. „Развитие“, гр. Бѣлоградчикъ, „Напрѣдъкъ“, с. Стакевци; *Берковска околия:* чит. „Развитие“, гр. Берковица, „Пробуда“, с. Чипоровци, „Хр. Ботевъ“, с. Вършецъ; *Харманлийска околия:* чит. „Дружба“, гр. Харманлий, „Искра“, с. Шишманово, „Пробуда“, с. Черна-могила, „Просвѣта“, с. Изворово; *Бургазска околия:* чит. „Пробуда“, гр. Бургазъ, „Отецъ-Паисий“, гр. Созополъ, „Пробуда“, с. Кара-бунаръ, „Напрѣдъкъ“, с. Каяли; *Анхиалска околия:* чит. „Просвѣта“, гр. Анхиало, „Четецъ“, гр. Месемврия, „Свѣтлина“, с. Гюловци; *Карнобатска околия:* чит. „Надежда“, гр. Карнобатъ, „Напрѣдъкъ“, с. Фердинандово; *Сливенска околия:* чит. „Зора“, гр. Сливенъ, „Пробуда“, с. Керменлий, „Самообразование“, с. Гавраилово, „Съгласие“, с. Михайлово; *Котелска околия:* чит. „Съгласие-напрѣдъкъ“, гр. Котелъ, „Изворъ“, с. Медвенъ, „Единство“, с. Жеравна, „Зора“, с. Градецъ; *Ямболска околия:* чит. „Пробуда“, гр. Ямболъ, „Развитие“, с. Талашмалий; *Варненска околия:* чит. „Хр. Ботевъ“, с. Кутлубей, „Учителъ“, с. Гюль-яласж, „Пробуда“, с. Кузлуджа, „Искра“, с. Константиново; *Балчитска околия:* чит. „Св. Кирилъ и Методи“, гр. Балчикъ, „Зора“ с. Шабла, лѣсовѣдско д-во, „Брѣстъ“, гр. Каварна; *Добришка околия:* чит. „Просвѣта“, с. Чамурли, „Градска библиотека“, гр. Добричъ; *Провадийска околия:* чит. „Свѣтлина“, с. Синдѣлъ, „Селска-пробуда“, с. Ново-село, „Наука“, с. Хасърджикъ, залѣсвателно д-во „Пролѣтъ“, гр. Провадия; *Бѣлослатинска околия:* чит. „Развитие“, гр. Бѣла-Слатина, „Пробуждане“, с. Чомаковци; *Вратчанска околия:* чит. „Хр. Ботевъ“, с. Романъ, „Пробуждане“, с. Чиренъ; *Орѣховска околия:* чит. „Надежда“, гр. Орѣхово, „Борба“, с. Кнежа, „Развитие“, с. Острово; *Дупнишка околия:* чит. „Напрѣдъкъ“, гр. Дупница, „Лоза“, с. Бобошево, „Просвѣта“, с. Баланово, „Неофитъ Рилски“, с. Рила, „Просвѣта“, с. Горня-Баня, „Развитие“, с. Краинци; *Кюстендилска околия:* чит. „Братство“, гр. Кюстендилъ, „Съгласие“, с. Трекляно, „Просвѣта“, с. Перивалъ, „Наука“, с. Шишковци, „Искра“, с. Горна-Лисина; *Радомирска околия:* чит. „Алексъ Константиновъ“, с. Сирищникъ, „Напрѣдъкъ“, гр. Радомиръ, „Съединение“, с. Проваленица, „Просвѣта“, с. Баташовци, „Просвѣта“, с. Друганъ; *Пловдивска околия:* чит. „Хр. Ботевъ“, „Ив. Ев. Гешевъ“, „Ив. Вазовъ“, „Хр. Г. Да-

новъ“, „Изгрѣвъ“ и „Сава Раковски“ — гр. Пловдивъ, „Развитие“, с. Брѣзово, „Общинска библиотека“, с. Перушица, „Саморазвитие“, с. Голѣмо-Конаре, „Ал. Константиновъ“, с. Марково, „Съзнание“, с. Фердинандово, „В. Левски“, с. Цалапица, „Възраждане“, с. Лѣсичево, „Надежда“, с. Устина, „Просвѣта“, с. Геренъ, „Изгрѣвъ“, с. Кърнаре, „Св. Кирилъ и Методий“, с. Калъчлий, „Съзнание“, с. Брѣстовица, ученолюбиво д-во „Развитие“, с. Рахманлий, „Съгласие“, с. Кукленъ; *Кирловска околия*: чит. „В. Левски“, гр. Карлово, „Хр. Ботевъ“, гр. Калоферъ, „Отецъ Паисий“, с. Кара-топракъ, „Искра“, гр. Сопотъ, „Иванъ Вазовъ“, с. Хисаръ, „Пчела“, с. Аджаръ; *Станимашка околия*: чит. „Родолубие“, гр. Станимака, „Просвѣта“, с. Широка-лъжа, „Пробуда“, с. Папазли, „Саморазвитие“, с. Кара-агачъ, „Просвѣта“ с. Хвойна; *Пещерска околия*: чит. „Съгласие“, с. Козарско, „Четвърти май“, с. Батакъ, „Искра“, с. Чепино-Баня, „Родолубие“, с. Аликозово, „Развитие“, гр. Пещера, „Градско читалище“, гр. Брацигово; *Панагюрска околия*: чит. „Виделина“, гр. Панагюрише, „Здравецъ“, с. Поибрене; *Т.-Пазарджийска околия*: чит. „Виделина“, гр. Т.-Пазарджикъ, „Селско читалище“, с. Вътрень, „Селско читалище“, с. Голѣмо-Бѣлово, „Успѣхъ“, гр. Т.-Пазарджикъ, „Зора“, с. Калугерово; *Плѣвенска околия*: чит. „Съгласие“, гр. Плѣвень, „Царь освободителъ“, с. Пордимъ, „Неофитъ Рилски“, с. Тръстеникъ, „Отецъ Паисий“, с. Орѣховица, „Просвѣта“, с. Левски; *Луковишка околия*: чит. „Съзнание“, гр. Луковитъ, „Пробуждане“, с. Червенъ брѣгъ, „Просвѣта“, гара Червенъ брѣгъ, „Хр. Ботевъ“, с. Тодоричене; *Никополска околия*: чит. „Развитие“, с. Въбелъ, „Напрѣдъкъ“, гр. Никополъ; *Ловешка околия*: чит. „Пробуждане“, с. Лѣтница, „Пробуда“, с. Брѣстово, „Просвѣта“, с. Катунецъ; *Троянска околия*: чит. „Наука“, гр. Троянъ, читалня при Троянския санаториумъ; *Тетевенска околия*: чит. „Развитие“, с. Випраре, „Наука“, с. Абланица, „Съгласие“, гр. Тетевенъ; *Русенска околия*: чит. „Св. Георги“, гр. Русе, „Селянино събуди се“, с. Червена-вода, „Надежда“, с. Ново-село; *Разградска околия*: чит. „Напрѣдъкъ“, гр. Разградъ, „Просвѣта“, с. Борисово, „Напрѣдъкъ“, с. Дрѣновецъ, „Просвѣта“, с. Ватембергъ; *Бъленска околия*: чит. „Пробуда“, с. Тетово, „Трудолубие“, гр. Бѣла; *илистренска околия*: чит. „Просвѣта“, с. Кочина, „Пробуда“, с. Гарванъ; *Орханлийска околия*: чит. „Саморазвитие“, с. Божаница, „Пробуда“, гр. Орханлие; *Пирдопска околия*: чит. „Отецъ Паисий“, гр. Златица, „Неофитъ Рилски“, гр. Копрившица, „Напрѣдъкъ“, гр. Пирдопъ; *Самоковска околия*: чит. „Пробуда“, с. Бѣлица, „Рила“, с. Долна-баня, „Слънце“, гр. Ихтиманъ, „Просвѣта“, с. Костенецъ, „Св. Седмочисленици“, с. Самоковъ, „Двѣ искри“, с. Стамболово, „Царица Елеонора“, с. Бѣлчинъ; *Софийска околия*: чит. „Просвѣта“, с. Бухово, „Свѣтлина“, с. Владая, „Саморазвитие“, с. Новоселци, „Св. Кирилъ и Методи“, с. Перникъ, „Съзнание“, с. Сливница, „Селска дружба“, с. Горна-Баня, „Виделина“, с. Казичие; *Трънска околия*: чит. „Просвѣщение“, гр. Брѣзникъ, „Младина“, гр. Трънъ; *Царибродска околия*: чит. „Селска пробуда“, с. Сѣнокося, „Градско читалище“, гр. Ца-

рибродъ; *Казанлъшка околия*: чит. „Свѣтлина“, с. Шипка, „Заря“, с. Тулово, „Братство“, с. Габарево, „Искра“, гр. Казанлъкъ; *Търновска околия*: чит. „Изворъ“, с. Самоводене, „Росица“, с. Рѣсенъ, „Зора“, с. Никюпъ, „Братство“, гр. Павликени, „Напрѣдъкъ“, с. Килифарево, „Съединение“, с. Михалци, „Просвѣта“, с. Мусина; *Севлиеvsка околия*: чит. „Василъ Левски“, с. Дерелий, „Развитие“, гр. Севлиево; *Горноорѣховска околия*: чит. „Напрѣдъкъ“, гр. Дѣсковецъ, „Братство“, с. Долна-Орѣховица, „Напрѣдъкъ“, гр. Горна-Орѣховица, „Съединение“, с. Драгоново, „Пробуда“, с. Калтинецъ, „Изворъ“, с. Арбанаси, „Развитие“, с. Стражица, „Развитие“, с. Темниско; чит. „Прсвѣта“, гр. Нови-Пазаръ; чит. „Арх. Михаилъ“, гр. Шуменъ; чит. „Развитие“, гр. Прѣславъ; „Градска библиотека“, гр. Османъ-Пазаръ; „Самообразование“, гр. Куртъ-бунаръ; „Градско читалище“, гр. Тутраканъ; чит. „Будилникъ“, гр. Борисовградъ; чит. „Развитие“, гр. Чирпанъ; чит. „Априловъ и Палаузовъ“, гр. Габрово; чит. „Развитие“, гр. Дрѣново; „Свѣтлина“, гр. Елена; чит. „Развитие“, гр. Казлъ-Агачъ.

Като изпращаме и брой X. отъ сегашната година на списанието на горѣказанитѣ читалища, надѣваме се, че послѣднитѣ ще побързатъ да се абониратъ за IX му година. Нека се има прѣдъ видъ, че тоя абонаментъ ще послужи за подобрене материала и увеличаване обема на сжщото списание.

Умоляватъ се сжщитѣ читалища да съобщатъ въ редакцията наврѣме, получили ли сж всичкитѣ броеве отъ VIII. година на списанието и желаятъ ли занепрѣдъ да бждатъ абонати.

КНИЖНИНА.

Стереоскопни картини. *Издатель Т. Ангеловъ, София („Лозенецъ“ № 70).* Серия отъ 20 картини ц. 5 лева.

Любителитѣ на природата бродятъ по планини, полета и долини, за да се наслаждаватъ отъ природнитѣ хубости, да изучаватъ историчнитѣ паметници и пр., обаче тѣ нѣматъ физическа възможность да сподобятъ и видятъ всичко по земята, затова иматъ нужда отъ поетични описания на извѣстни мѣстности, отъ географски карти и отъ картини, отъ които да замѣнятъ онова, което не могатъ да видятъ очитѣ си или да чуютъ нѣщо за него отъ друго.

Самата дѣйствителность може да ни се прѣдстави отчасти само въ картини, направени за стереоскопа. Живитѣ гледки въ послѣднитѣ възбуждатъ истинска радость у насъ, която е много по-голъма, колкото тѣ сж отъ нашата природа. Напримѣръ, ако гледаме въ стереоскопа грандиознитѣ гѣнки на величествената Рила. нейнитѣ при-

родни хубости, прѣлестнитѣ картини на Родопотѣ, историчнитѣ градове В-Търново, Видинѣ и пр., колко би се възхищавали!

У насъ пръвѣ захвана да издава стереоскопни картини отъ българската природа г-нъ Т. Ангеловъ. Той е издалъ само една серия отъ 20 картини, а има на разположение повече отъ 100, които ще бждатъ издавани постепенно. Картинитѣ му прѣдставятъ исторични паметници, геологични профили, географски релефи и хубави гледки отъ разни кѣтве на отечеството ни, на които всѣки би се радвалъ. Тѣ даватъ ясно очертание на нѣкои земни форми и подсѣщатъ извѣстни исторични събития. Въ всѣка изпѣква една главна идея. Ако има издадени редъ такива картини отъ всѣко кѣтче на нашето отечество, ще можемъ да изучимъ послѣдното много по-лесно, а съ това ще се засили и любовта ни къмъ него.

Издадениитѣ стереоскопни картини иматъ слѣдното съдържание:

1. *Търново — „Балдуиновата кула“*. Съдържа въ центъра балдуиновата кула въ политѣ на „Царевецъ“, долината на р. Янтра, турската махала на града и арбанашиктѣ височини.

2. *Търново — „Асѣновата махала“*. Въ центъра е историчната махала съ църквитѣ ѳ, отстрани е „Царевецъ“ и „Трапезица“, а въ дѣното — хубавото янтрено дефиле съ отвѣсно измититѣ варовити скали.

3. *Търново — желѣзния мостъ*. Тукъ най-ясно се вижда терасовидното разположение на града, а още по-добрѣ — тѣсното и съ отвѣсни брѣгове корито на рѣката, на чийто рѣбове е прикрѣпенъ мостътъ.

4. *Търново — Прѣображенския манастиръ*. На лѣвия брѣгъ на рѣката е разположенъ манастиря. Въ далечината се вижда изгледътъ на рѣка Янтра изъ планиското ѳ устие, а въ дѣсно — желѣзниятъ пѣтъ.

5. *Рилскиятъ манастиръ — обща гледка*. Цѣлото манастирско здание е прилѣпено на планинския склонъ. Вижда се „Хрелевата кула“, а въ лѣво и въ дѣното се бѣлѣятъ снѣжнитѣ рилски върхове.

6. *Рилскиятъ манастиръ къмъ дупнишката порта*. Вжтрѣшната архитектура съ колонадитѣ (български стилъ), гледани отъ двора.

7. *Рилскиятъ манастиръ къмъ самоковската порта*. Сжшата архитектура е и къмъ самоковската порта. Въ дѣсно се вижда „Хрелевата кула“, а въ дѣното на рилскитѣ рѣтлини се издига остриятъ снѣженъ Еленинъ-връхъ.

8. *Рилскиятъ манастиръ — вжтрѣшността на църквата*. Гледка отъ входнитѣ врата къмъ олтаря. Тукъ се вижда всичкото българско художество, увѣковѣчено върху дърво. Въ дѣното се вижда ковчегътъ съ мощитѣ на св. Ивана.

9. *Бѣлоградчикъ съ крѣпостта*. Малко, но хубаво градче, задъ което стѣрчатъ голитѣ червени пѣсѣчници, формитѣ и положението на които сж послужили на човѣка въ старо и по-ново врѣме да свие неразбиваема крѣпостъ.

10. *Бълоградчишкото дефиле*. Тукъ всички природни стихии — вода, въздухъ и огънь се съюзили въ едно да направятъ такива чудни форми, каквито само въ „националния паркъ“ въ Америка се повтарятъ.

11. *Бълоградчишки скали*. Това е продължение на № 10. Само че тукъ вѣтърътъ е игралъ доминируваща роль и е изгладилъ чудните форми, стрѣлнати въ небесата, каквито само въ приказките се срѣщатъ.

12. *Видинъ — замъкътъ „Баба Вида“*. Изѣстенъ е въ нашата история.

13. *„Вратцата“ при гр. Вратца*. Дефилето на рѣката е прочуто по тѣсния прорѣзъ, който служи като врата между „Сгриградъ“ и низината на сѣверъ.

14. *Костенския водопадъ*. Освѣнъ хубавия водопадъ на картината се виждатъ частъ отъ Родопитѣ и подкопаниятъ брѣгъ на рѣката.

15. *„Ритлитъ“ при с. Люти-бродъ*. Въ искърския проломъ „Ритлитъ“ сж единъ най-демонстративенъ нагледъ за ерозията. Тамъ по-твърдитѣ скали стърчатъ като грамадни отвѣсни стѣни надъ дълбоко ерозиранитѣ по-меки скали.

16. *Искърското дефиле*. Това е една широка гледка на прочутото дефиле при с. Царева-ливада. Ясно личи, какъ рѣката е процѣпила Стара-плянина прѣзъ ширината ѝ. Тукъ се вижда и желѣзниятъ пѣть.

17. *Юмрукъ-чалъ*. Върхътъ се вижда отъ манастиря св. Пантелеймонъ въ гр. Калоферъ. Планинската рѣка си е пробила красиво легло между ридища и върхове. Прѣдъ Юмрукъ-чалъ стърчи конуса на „Бъзовещъ“.

18. *Каракачанско (юрѣшко) село*. Върѣдъ планината, на мѣстността „Селски бичъ“, въ легото на р. Тунджа е разположено примитивното село. Населението му, прѣснато тукъ-тамъ, се слива по цвѣта на носията си съ разхвърленитѣ камъни. Това дава илюзия за нашия нѣкогашенъ пастирски животъ.

19. *Варна съ пристанището*. Вижда се частъ отъ града, а задъ него — ограничениятъ на югъ съ „Галата“ заливъ, вълноломътъ; въ тихата частъ на залива разпрѣснато стоятъ кораби и параходи.

20. *Карлово — паметникътъ на Левски*. Върѣдъ обширенъ площадъ се издига скромниятъ паметникъ на великия апостолъ, а по-навтрѣ на картината се вижда частъ отъ града, задъ когото заслонятъ кржгозора голитѣ ребра на Балкана.

Прѣпорѣчваме горнитѣ картини на всички туристи и любители на природата. По цѣна — серия отъ 20 картини 5 лв., платими при порѣчката — сж достъпни за всѣкиго. Издателътъ имъ прѣпорѣчва и стереоскопи съ алуминиева камера по 3.50 лв. единия. Желателно е клоноветѣ на туристското дружество да си доставатъ по нѣколко серии отъ тия картини.

Похвална е идеята на г-на Ангеловъ. Тятрѣбва да се подкрѣпи отъ българскитѣ туристи.

С.

ТУРНИТСКА ПОЩА.

Статията „Хигиената на туриста“, печатана въ бр. 5 — 6, ще продължи въ първитѣ броеве на новата година на списанието, понеже останалата частъ отъ ржкописа се получи късно въ редакцията.

*

Умоляватъ се бившитѣ членове на Сливенския клонъ да възобноватъ клона си и да съобщатъ на Централното настоятелство, въ кого именно сж оставени да се пазятъ вещитѣ и останалитѣ суми на изгасналия клонъ, за да се искатъ отъ сжция по официаленъ редъ.

*

Статиитѣ „На Мусала“ и „Изъ Македония“ ще се отпечататъ въ брошурка отъ 1000 екземпляра, която ще бжде издание на Долнобанския клонъ „Ибъръ“.

Г-ца Райна П. Станчева

и

Г-нъ Петъръ Атанасовъ,

касиеръ на Софийския клонъ „Алекъ Константиновъ“,
вънчани на 11. IX 1909 г.

гр. Габрово.

гр. Т.-Пазарджикъ.

До клоноветѣ на БТД.

Централното настоятелство на БТД. най-настоятелно моли клоновитѣ настоятелства да изпратятъ въ непродължително врѣме приноса си, записнината и абонамента на дружественото списание, за да се посрѣщнатъ наврѣме задълженията по издаването на послѣдното. Клоновитѣ управи, като иматъ прѣдъ видъ, че редовното излизане на дружествения органъ и подобрене материала му напълно

зависи отъ изправността на клоноветъ къмъ централната каса, нѣма да чакатъ второ напомняне.

Желанието на Централното настоятелство е да бждатъ стѣгнати редоветъ на туристката организация, за да се върви съ здрави крачки напредъ и да се оправдае довѣрието, което иматъ къмъ нея българското общество и официалната власть.

Умоляватъ се клоноветъ да събиратъ абонати за IX. година на дружественото списание. Локали, хотели, гостинници и пр., посѣщавани отъ туристи, трѣбва обязательно да получаватъ дружествения органъ, още повече, като абонаментътъ му е малкъ и редовното му излизане е гарантирано. А тѣзи отъ тѣхъ, които правятъ извѣстни отстъпки на туристи изобщо, нека даватъ обявления за това въ същото списание.

Клоновитъ касиери трѣбва да уредятъ смѣткитъ си съ всички редовни членове въ най-скоро врѣме и да съобщатъ веднага числото имъ въ Централното настоятелство, за да знае редакцията на списанието, колко течения да изпраща на всѣки клонъ. Дружественитъ членове, които по една или друга причина напуснатъ дружеството прѣзъ годината, продължаватъ да получаватъ списанието, но плащатъ цѣлъ абонаментъ — 2 лева.

Отъ централното настоятелство.

Като се завършва VIII. година на „Български туристъ“, Централното настоятелство на българското туристско дружество се счита морално задължено да изкаже отъ името на цѣлата организация искрена благодарностъ на всички сътрудници на дружественото списание, както и на всички лица и учрѣждения, които по единъ или другъ начинъ подпомагатъ разпространяването на туризма у насъ.

Статията „Впечатления въ народния театръ“, бр. 9 на списанието, е помѣстена безъ знанието на редактора ни, понеже прѣзъ това врѣме той бѣше боленъ и нареждането на броя бѣ възложено другиму. Тя по съдържанието си не е за нашето списание.

Отъ редакцията.

ПО П Р А В К А :

Писано :

Да се чете :

усмихна (стр. 119, р. 5 отгорѣ надолу) — усмихва
и видите (стр. 119, р. 8 „ „) — и да видите
пжть (стр. 121, р. 25 „ „) — кжтъ.

Професоръ Георги Златарски.

На 9. августъ с. г. се помина въ родния си градъ В.-Търново почетниятъ членъ на Софийския клонъ „Алеко Константиновъ“ **Георги Златарски.**

Покойниятъ е роденъ на 25. януарий 1854 год. въ гр. В.-Търново. Първоначалното си обраование е получилъ той въ родния си градъ, слѣдъ което билъ изпратенъ въ султанския лицей въ Цариградъ, отдѣто, безъ да свърши, заминалъ за Загребъ, дѣто довършилъ срѣдното си образование въ 1876 год. Прѣзъ сщщата година постъпилъ въ Загребския университетъ да слѣдва естественитѣ науки които свършилъ въ 1880 г. съ отличенъ успѣхъ. Слѣдъ завръщането си въ България Г. Златарски е билъ назначенъ правителственъ геологъ и минералогъ въ финансовото министерство, сетнѣ е бивалъ началникъ на отдѣлението по минитѣ и геологическитѣ снимки и директоръ на геологическото бюро при министерството на търговията и земледѣлието. Прѣзъ врѣме на чиновничеството си той е билъ хоноруванъ доцентъ по геология при българския университетъ, а на 16. априль 1897 г. бѣше назначенъ за редовенъ професоръ, която длъжностъ заемаше до послѣдния день на живота си.

Покойниятъ професоръ бѣше единъ отъ рѣдкитѣ наши учени, комуто науката дължи много за изучване геологията на България. Той е написалъ обширни трудове въ тая областъ на природнитѣ науки. За заслугитѣ му свидѣлствуватъ не само цитатитѣ отъ неговитѣ трудове въ съчиненията на нѣкои учени и наименованието на вкаменелости съ негово име отъ сщщитѣ, но още и прогласяването му зв членъ на слѣднитѣ дружества : Сръбско учено д-во, Императорско-Кралевско геологично дружество въ Виена, Императорско Московско природоизпитателно дружество, Френско геологично дружество въ Парижъ и др. А въ България той бѣше членъ на много културни дружества.

Поклонъ прѣдъ смъртнитѣ останки на почетния членъ на Българската туристска задруга.

Открива се подписка за година IX. (1910) на БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Списание за туризъмъ
и природоописание.
Органъ на Бълг. Ту-
ристско Дружество.

РЕДАКТОРЪ: С. Д. СКРИНСКИ.

Отъ 1. януарий 1910 г. сп. „Български туристъ“ влиза въ IX. година на своето съществуване. Днесъ то е единственото спортно списание у насъ, въ което се описва българската природа и срѣдствата за добиране до нея.

Въ IX. годишнина ще се застъпятъ отдѣлитѣ: *I. природоописание, II. туристски спортъ, III патриотично възпитание, IV. туристска хроника, V. отзиви, VI. вѣсти, VII. книжнина, VIII. разни, IX. туристска поща.*

Въ списването на „Български туристъ“ прѣзъ IX. му година ще взематъ участие слѣднитѣ сътрудници: Г. Козаровъ, архитектъ, д-ръ П. Стояновъ, лѣкаръ, д-ръ А. Теодоровъ-Баланъ, професоръ, капитанъ Добревъ, д-ръ Ст. Н. Чомаковъ, адвокатъ, Н. Бозовъ, Б. Ангеловъ, д-ръ А. Златаровъ, Н. Костовъ, д-ръ Х. Ивановъ, д-ръ Хр. Пиперовъ, А. Гечевъ, Б. Образописовъ, Ф. Сплитекъ, Н. Додовъ, А. Д. Цвѣтковъ, д-ръ М. Панчевъ, Н. Алексиевъ, К. Чорбановъ, Д. Стеревъ, учители, А. Д. Пановъ, Ст. Радучевъ, А. Джанановъ и др.

„Български туристъ“ излиза всѣки мѣсець (освѣнъ юлий и августъ). Годишна цѣна за нечленове на дружеството въ България е 2 лева, а въ чужбина — 2.50 фр. Членоветѣ го получаватъ срѣщу единъ левъ.

Записването абонати въ София става въ книжарницитѣ: Б. Касжровъ, Хр. Олчевъ и П. Чипевъ, а въ провинцията — въ клоноветѣ на Българското Туристско Дружество и въ всички т.-пощенски станции. Който запише 4 и повече абонати, получава 10% отстъпка.

Приематъ се за послѣднитѣ двѣ страници на списанието обяви отъ хотелджии, гостинничари, продавачи на туристски вещи и др. при най-износни цѣни.